

A katolikus sajtó hangja

GYULAY ENDRE

1930-ben született, 1953-ban szentelték pappá, 1987-ben püspökké. Azóta vezeti a Szeged-Csanádi Egyházmegyét. Legutóbbi írását 1995. 1. számunkban közzöltük.

Tényközlés és kommentár

A magyar katolikus újságírók megbeszélésére voltam hivatalos párhete. A témát már régebben én ajánlottam, mondván, jó lenne ha megtárgyalnák: *Hogyan kezelje a katolikus újság az egyházban megjelenő válságot, válságként megjelenő ügyet, tanítást?*

Röviden összefoglalva azt mondtam, hogy a katolikus újságíró számoljon be mindenről, ami az egyházban érték vagy éppen aminek az értékét kétségbe vonják, hiszen a világi lapok úgyszólván tárgyalni fogják, és eljut a hívekhez. De a közléssel együtt számoljon be az egyház „hivatalos” tanításáról, állásfoglalásáról is. A kettőt együtt kell ismertetni, és pontos felvilágosítást adni, hogy a hívő valóban a katolikus tanítás (dogma, morális, társadalmi tanítás, egyházjog, liturgia) előírásai szerint tudjon ítélni. Nagyon veszélyes lenne tényközlést kommentárral irányítani. A tény után „névvel” megjelenve a sajtó adhat persze kommentálást, de a tényközléstől elkülönítve. Teológiai szaklapok tárgyalják a hittudósok feltételezett tudományos haladását, új irányát, de ez ne jelenjen meg úgy, mint az egyház tanítása, különösen, ha még a Tanítóhivatal sem foglalt állást az adott kérdésben. Bár az újabb és újabb kor új kérdéseket vet fel, amelyeket a teológusoknak kutatniuk kell, de a felfedezés elfogadása az egész egyház Tanítóhivatalának a dolga, még akkor is, ha az új „felfedezés” elfogadása várat magára. Erkölcsi vagy egyház-fegyelmi kérdésekben pedig, ha megjelennek cikkek, ne forradalmat szítsanak, hanem segítsék elő akár az előljárók elgondolkodását, véleményformálását, megnyilatkozását. Arra is figyelniük kell, hogy amit a világban néhány püspök felvet, még nem az egész egyház tanítása.

Inter mirifica

Vigyáznia kell a közlőnek, hogy ne tulajdonítson nagyobb súlyt az előbbieknél, mint amit az egyház életében jelentenek.

Mint annyi másban, a tömegkommunikáció kérdéseiben is érdemes a Szentlélektől vezetett II. Vatikáni zsinat határozataiba (*Inter mirifica*) beleolvasni, és bennük eligazítást találni a katolikus sajtóban dolgozóknak. Nézzünk a témához szülő néhány példát:

Az egyház küldetése

„(3.) A katolikus egyházat belső kényszer készíteti az Evangélium hirdetésére: Krisztus Urunk ugyanis azért alapította, hogy elvigye minden emberhez az üdvösséget. Feladatának tartja tehát, hogy a tömegkommunikációs eszközökkel is továbbítsa az üdvösség jóhírét, és hogy megtanítsa az embereket azok helyes használatára. (...)

Egyébként pedig elsősorban a világi hívőknek kell emberies és krisztusi szellemmel megtölteniök ezeket a tanulmányokat, melyek csak így felelnek majd meg teljesen az emberiség nagy várakozásának és Isten elgondolásának.

Az erkölcs ismerete

(4.) A tömegkommunikációs eszközök helyes használata feltétlenül megköveteli az erkölcsi rend törvényeinek ismeretét és azoknak lelkiismeretes érvényesítését ezen a területen is. Tekintetbe kell venni azt az anyagot, amelyet az egyes eszközök, természetüknek megfelelően, közvetítenek, de a körülményeket is, vagyis a célt, a személyeket, a helyet, az időpontot és minden mást, aminek szerepe van a kommunikáció létrejöttében, mert annak erkölcsi megítélését módosíthatják. Ide tartozik az egyes eszközök sajátos hatásmódja is, amely olyan lebilincselő is lehet, hogy az emberek, főként ha nincsenek rá felkészülve, alig képesek tudatosítani, úrrá lenni felette, vagy ha úgy adódik, elutasítani maguktól.

Helyes lelkiismeret kialakítása

(5.) Különösképpen szükséges, hogy az összes érdekeltek helyes lelkiismeret alakítsanak ki magukban a tömegkommunikációs eszközök dolgában, főleg azokkal a kérdésekkel kapcsolatban, amelyeket napjainkban élénken vitatnak.

Az első ilyen téma az úgynevezett információinak, a hírek szerzésének és továbbadásának kérdése. Nyilvánvaló, hogy az információ igen hasznos, sőt nélkülözhetetlen a mai társadalom fejlettsége és tagjainak egyre szorosabbá váló kapcsolatai miatt. Ha az eseményeket és tényeket gyorsan hozzák nyilvánosságra, az egyes emberek teljesebb és összefüggőbb képet kaphatnak róluk, így eredményesebb lehet tevékenységük a közjó érdekében, és valamennyien jobban járulhatnak hozzá az egész társadalom jólétéhez és fejlődéséhez. A társadalomnak tehát megvan a joga, hogy információt kapjon mindarról, amit az embereknek — mégpedig kinek-kinek körülményei szerint — akár mint egyéneknek, akár mint egyes csoportok tagjainak, hasznos tudniok. Ennek a jognak a helyes gyakorlása megköveteli, hogy a közlés tartalma mindig igaz és — az igazságosság meg a szeretet sérelme nélkül — teljes legyen. A közlés módja feleljen meg a tisztesség és méltányosság kívánalmainak, vagyis tartsa tiszteletben az erkölcsi szabályokat, az emberek törvényes jogait és személyi méltóságát, mind a hírek szerzésében, mind azok közzétételében; nem minden tudás használ ugyanis, „a szeretet viszont épít” (1Kor 8,1).

A rossz bemutatása

(7.) (...) A rossz bemutatása is alkalmazkodjék azonban az erkölcsi törvényekhez, nehogy a lelkeknek inkább kárára, mint hasznára legyen, főként ha olyan dolgokról van szó, amelyek könnyen helytelen vágyakra ösztönöznék az eredeti bűntől megszabott embert.

A közvélemény

(8.) (Ezért) azon kell lenni a tömegkommunikációs eszközök felhasználásával is, hogy helyes közvélemény alakuljon ki, minél szélesebb körben.

**A katolikus sajtó
szellemisége**

(14.) A munkatársak szelleme egyértelműen olyan legyen, hogy az egyes kérdésekre nézve a természetjoggal, a katolikus tanítással és erkölccsel megegyező felfogást tudjanak kialakítani, táplálni és terjeszteni, az egyház életével kapcsolatos eseményeket pedig közölnék és értelmezzék helyesen. A hívek figyelmét fel kell hívni arra, hogy milyen szükséges a katolikus sajtó olvasása és terjesztése; ennek irányításával tudnak ugyanis az emberek katolikus módon megítélni minden eseményt.”

Milyen szépen foglalták össze a problémákat és ezek sajtóbeli megjelentetését a zsinati atyák! Fontos a katolikus sajtó, szükséges a katolikus szellemű újságíró, lényeges a napra kész tájékoztatás, ha az a lap jellege szerint valóban keresztény, és fontos, hogy ezeket a sajtótermékeket megvegyék és olvassák az emberek, hívők és azok is, akik még nem hívők, de szeretnének katolikus szemmel látni.

Minden hívő formálhatja a megjelenő lapok áramlatát. Nem csak azzal, hogy olvassa, de az olvasottakról dicsérő, vagy elmarasztaló véleményét is eljuttatja az írókhoz. Maguk a cikkek is akkor lesznek olvashatók, ha az újságírók valóban megismerik azokat, akiknek írnak.

Bár csak valóban minden erkölcsi és anyagi áldozatot meghozna minden megkeresztelt embertestvérünk az igazi katolikus sajtóért.